

RADIJSKI KVIZ »UČIMO SE BRANITI DOMOVINO«

Radio Glas Ljubljane (UKV 102,4 in 105,1 megaherca) je 28. junija pripravil prvo javno radijsko oddajo. V sodelovanju s sekretariatom za ljudsko obrambo in družbeno samozasščito pri SML in svetom za to področje pri MK SZDL je v centru za obrambno vzgojo na Igu izvedel javni radijski kviz pod naslovom »Učimo se braniti domovino«. Oddaja je pomagala spoznati tudi viško občino, krajevno skupnost Ig, kmetijo Reboljevih v Dragi, na kateri so pred dobrim letom dobili elektriko in prizadevanja mladih Ljubljancev in okolice pripravili javne radijske oddaje. Prav te bodo pomagale pristenje spoznavati naše mesto, na njih pa se bodo lahko, tako kot na tej prvi (ansambel vojašnice Boris Kidrič) predstavljale tudi različne glasbene skupine. S takimi oddajami bo postal program Radia GLAS LJUBLJANE (od 11. do 19. ure) prav gotovo še bolj poslušan. Na sliki: S prve javne radijske oddaje Radia GLAS LJUBLJANE na Igu.

Foto: S. J.

Solata in krompir, zraven pa smetišče

Kaj več velja: prepoved, grožnja s kaznijo ali človekova zavest, njegov odnos do narave? Iskreno želimo, da odgovora, ki ga daje sicer lep košček Bežigrada med Nadgorico, Brodom in

Ježo, ne kaže posploševati. Tam ne velja nič ne prva, ne druga možnost. Skrbno obdelane njive (saj poznamo številne referate in dokumente o pomenu obdelane zemlje), na njihovem robu pa

neugledno smetišče. Uradno ga sicer že nekaj časa ni več, na tablah jasno piše, da je odlaganje smeti tamkaj prepovedano, zraven je tudi obvestilo, da je na Cesti dveh cesarjev pravi kraj za smeti – pa v stvarnosti? Krompir raste skorajda iz smeti, solato z njive ob smetišču pa si ne želimo na svoji mizi. Še posebej, ko so povedali o podganah, ki so jih sicer zastropili in preganjali, pa vendar ...

Res je stanje boljše kot pred leti, ko je bilo smeti do Zasavske ceste. Zdaj je smetišče zaprto, dvakrat so ga že celo ogradili, pa brez učinka, saj je nekdo očitno rabil prav tako ograjo, zasul so smeti, pa tudi brez učinka, saj na robovih rastejo novi kupi. ... Brskanje po smetišču ni nič kaj prijetno, pa je bil že pogled dovolj za kratek opis: neuporabna bela tehnika vseh vrst, odpadni gradbeni material, pa očitno tudi odpadki – verjetno – iz obrtnih de-

Foto: S. D.

IZ DOMŽAL

Zgled, ki vleče

Obrtniki so pripravili razstavo malega gospodarstva ter izdali vodič po gostinskih lokalih

V sosednji občini, Domžalah, imajo bogato obrtno tradicijo. Prvi začetki segajo v šestnajsto stoletje, ko so skušali domačini kaj zaslužiti najprej s prenašanjem tovora na hrbtu, kasneje pa s prevozništvom s konji, tkanjem platna in pletenjem raznih izdelkov. Ta začetna obrtna dejavnost pa se je kasneje nadaljevala z izdelovanjem slamnikov – slamnkarstvo se je kot tradicionalna obrt ohranilo do danes. Obrt se je v Domžalah v zadnjih letih silovito razmahnila, saj nekateri pravijo, da so Domžale bogata, obrtniška občina.

V proizvodni in storitveni obrti imajo prijavljenih 739 obratovalnic, v gostinstvu 65, avtoprevoznikov pa je 170. K temu številu je treba prišteti še 297 popoldanskih obrtnikov: vsi skupaj so v letu 1980 ustvarili desetino družbenega proizvoda v domžalski občini.

Obrtno združenje se je letos odločilo za prikaz dejavnosti obrtnikov: razstava malega gospodarstva je lepo uspela, čeprav se za sodelovanje na njej še zdaleč niso odločili vsi obrtniki. Domžalčanom in drugim obiskovalcem pa so pokazali, da za pridne in iznajdljive roke praktično ni meja. Prav zato je njihov poskus zgled, vreden posnemanja. Nedvomno bi si tudi Bežigradjani radi (upajmo, brez zavisti) ogledali, kaj vse znajo in zmorejo naši obrtniki.

Sosede pa velja pohvaliti tudi zaradi uporabnega priročnika »Gremo v dobro gostilno«, ki našteva, kategorizira in predstavlja vso gostinsko ponudbo. Prepričani smo, da tudi za Bežigradom dobrih gostiln ne manjka, vodič s podatki o njih pa bi bil več kot dobrodošel.

S. D.

lavnica. Stanje je zdaj boljše-tudi zato, ker tovarnjaki Javne higijene vsak četrtek iz okoliških vasi odpeljejo smeti, vendar očitno v nekaterih hišah smeti nimajo – odvoza ne plačujejo.

Vrnimo se k začetnemu vprašanju: bo še kakšna tabla s prepovedjo na jarški strani odgnala skrite smetarje? Bi bilo dovolj ponovno zasuti smeti in tako smetišče skriti pred tistimi, ki med vožnjo švigajo z očmi po okolici in iščejo, kje je že kakšen odpadke, da dodajo še svojega? Že mogoče. Samo, dokler ne bo delovala naša zavest, bo smetišče ostalo. Lahko je postaviti table in zasipati smeti, teže je vzgojiti človeka.

POZD PLASTOR

Uspešni pri izvozu in pri nadomeščanju uvoza

Dohodek na delavca enkrat večji kot v obrti – Izdelujejo tudi značke za olimpiado v Los Angelesu

Pogodbena organizacija združenega dela »Plastor« je v osmih letih od svoje ustanovitve dosegla pomembne rezultate in se uveljavila ne le na domačem ampak tudi na tujem trgu.

V »Plastorju« letno predelajo okoli tisoč ton plastičnih mas. To ni malo še zlasti ne, če upoštevamo, da kolektiv šteje komaj 65 delavcev, od katerih jih le sedem dela v administraciji. In ko so ob zaostrenih pogojih poslovanja začeli dobavitelj surovin zahtevati za svoje proizvode devizna sredstva so se v POZD »Plastor« odločili za hitro prestrukturiranje proizvodnje. Začeli so izdelovati take proizvode, za katere je potrebno manj materiala pa zato več znanja. Istočasno pa so začeli tudi z regeneracijo odpadnih plastičnih mas in tako bodo letos prihranili družbi 750 tisoč mark oziroma 330 ton surovega bencina, kolikor bi ga sicer predelovalna industrija porabila za proizvodnjo polietilena.

»Plastor« pa za industrijo proizvaja tudi precej sklopov, ki jih je ta še do nedavnega morala uvažati. Za rudnik Mežica izdelujejo v »Plastorju« separatorje za akumulatorje, kar za mežiški kolektiv pomeni prihranek 700.000 mark letno. In takih proizvodov ima »Plastor« v svojem programu še precej!

Razen takih sklopov, ki zamenjujejo uvožene, pa v tej pogodbeni organizaciji proizvajajo tudi polizdelke, ki jih v svoje proizvode vgrajujejo »Tomas«, »Iskra«, »Gorenje« in drugi, in ki gredo v izvoz za zahodno tržišče.

Vendar pa se »Plastor« tudi sam neposredno vključuje v izvoz. Na konvertibilno tržišče izvažajo plastično embalažo za kremo za čiščenje čevljev, pretočne črpalke in medicinsko sanitetni material. Ravno proizvodnji in razvoju medicinskih in sanitarnih pripomočkov posvečajo v »Plastorju« zadnje čase veliko pozornosti. Osvojili so proizvodnjo večih izdelkov, ki smo jih doslej uvozili, sedaj pa jih »Plastor« izdeluje za domače tržišče in tudi izvažajo. Z izvozom teh proizvodov bodo letos ustvarili 25 milijonov dinarjev deviznega priliva.

In če že govorimo o medicinskih pripomočkih ne moremo mimo tesnega sodelovanja POZD in Mestne otroške bolnišnice oziroma dr. Rajka Kende, ki dela v njej. Dr. Kenda je izumil stolček za jemanje urina otrokom od enega meseca starosti do štirih let. Po njegovem postopku lahko otroku vzamejo urin za preiskavo tako, da med seboj ločijo prvi, srednji in zadnji curek. To je pomembno tako za točnost diagnoze kot tudi zato, ker otrok pri tem ne trpi, kot je prej, ko so mu morali včasih jemati urin na zelo boleč način. Seveda je to povedano zelo poenostavljeno. Dr. Kenda je svoj izum patentiral, »Plastor« oziroma njegov direktor Vojko Rajšter, ki je tudi sam zanesenjak, pa je mlademu zdravniku pomagal pri tehnični

izvedbi. Danes je stolček in sistem jemanja različnih porcij urina patentiran že v ZDA, Japonski, Nemčiji, Švici, Italiji, Franciji itd.

Za ta stolček pa vlada v svetu izredno zanimanje in »Plastor« dobiva prva naročila za izvoz. Potekajo pa tudi že dogovori o prodaji naše licence zahodnim partnerjem. Vse to skupaj pa pomeni velik devizni učinek, da o drugih, humanih vidikih izuma niti ne govorimo.

Med pomembne izvozne uspehe pa v »Plastorju« štejejo tudi naročilo olimpijskega komiteja za olimpiado leta 1984 v Los Angelesu v Kaliforniji. Na mednarodnem natečaju za izdelavo olimpijskih značk je bil

Delavci Plastorja so začeli pred osmimi leti v starih, lahko rečemo, komaj primernih prostorih (bivših levljih) in z dokaj modernimi stroji. Tudi danes situacija ni bistveno drugačna. Vsa sredstva so vlagali v nove stroje, tako tudi mednarodni kredit IFC linije, ki so ga dobili, in danes se lahko pohvalijo, da imajo tehnologijo, ki ne zaostaja mnogo za tistimi na zahodu. Žal pa so novi stroji postavljeni v neustrezne delovne prostore. Kljub vsemu pa ta kolektiv, ki ga uspešno vodi nekdanji ustanovitelj, skupaj s samoupravnimi organi, dosegajo vedno dobre rezultate. Kot pravijo v »Plastorju« zato, ker so se sposobni hitro prilagajati zahtevam in razmeram na tržišču in so istočasno usmerjeni tako, da so »servis za industrijo«. Ta pa jim s svojimi naročili omogoča, da nikoli ne pridejo

Nič manj kot predelava plastičnih mas je v »Plastorju« pomembna orodjarska delavnica, kjer izdelujejo orodja ne le zase, ampak tudi za druge naročnike.

Foto: J. K.

»Plastor« najboljši ponudnik tako glede na ceno kot na kvaliteto. Sedaj že izdelujejo prvo serijo 100.000 značk, imajo pa še zagotovilo za naročilo nadaljnjih 3 milijone značk s čimer bodo ustvarili 1,2 milijona dolarjev deviznega prihodka.

POZD »Plastor« je danes zagotovo med najuspešnejšimi tovrstnimi organizacijami ne le v Sloveniji ampak tudi v Jugoslaviji. Ustanovil ga je leta 1974 obrtnik Vojko Rajšter in vložil 3 milijone dinarjev. Ta sredstva so bila v sedmih letih vrnjena. O »Plastorjevem« dobrem poslovanju pa govori tudi naslednjih nekaj podatkov: bruto akumulacija na delavca je 331.000 din, koeficient obračanja sredstev pa 3,2, kar je veliko, če vemo, da je ta koeficient v industriji 2,15. Delovni rezultatom so primerni tudi osebni dohodki, ki se gibljejo okoli 15.000 dinarjev neto mesečno.

v zadrego zaradi pre malo naročil. Večje zadrege jim povzročajo težave s preskrbo s promaterialom in pa kajpak slabi delovni prostori. A tudi v njih delavci dosegajo 651.000 din dohodka na zaposlenega medtem, ko je dohodek na delavca v obrti pol manjši, v industriji pa je manjši za 20.000 dinarjev.

POZD »Plastor« je tudi zgovoren primer, kako lahko samostojni obrtnik, ki izkoristi vse možnosti, ki mu jih daje naše samoupravna socialistična družba, realizira svoje cilje in ambicije in svojo majhno delavnico (»Plastor« je imel ob ustanovitvi 11 delavcev) počasi spremeni v sodoben obrat, ki ga niti težka ekonomska situacija ne more tako zlahka omajati pri njegovem vzponu. Vendar pa je za uspeh razen podjetnosti obrtnika potrebno tudi prizadevanje dela delavcev. In kadar se oboje združi, uspeh ne more izostati.

J. K.

KAKO »REKLAMIRAMO«

Servis za boljši servis

»To bomo reklamirali.« sklenemo vsakokrat, ko se vrnemo s servisa s »popravljenim« televizorjem ali kakšnim drugim gospodinjstvom strojem ali celo avtomobilom, ki še vedno ne dela tako, kot bi moral. Takšna reklamacija pa ostane velikokrat le pri jezni odločitvi, ki jo čez nekaj časa pozabimo. Komu se pa še ljubi pripraviti za prazen nič? Kupci premalo poznajo svoje pravice, so nedavno tega v majskega Informatorju ugotovili delavci ljubljanske Uprave inšpekcijskih služb. Ker predpisi ne določajo podrobno postopka za reševanje reklamacij za opravljene obrtne storitve, so to servisne organizacije združenega dela opredelile v svojih samoupravnih aktih.

Kaj lahko storimo na licu mesta – kar v servisni delavnici? Ko prevzemamo izdelek imamo pred plačilom pravico preizkusiti, če so opravljene napake, zaradi katerih smo izdelek zaupali servisu. Rok, ki ga servisne organizacije priznavajo za reklamacije o opravljenih storitvah, je različen. Ponavadi je naveden na računu – potrdilu o prevzemu izdelka v popravilo ali na delovnem nalogu. Ugovore upošteva servis samo, če gre za ponovitev okvare, zaradi katere je bil izdelek v popravilu ali če je ponovna okvara nastala zaradi slabše kakovosti zamenjanih sestavnih delov.

Na tržno inšpekcijo pogosto romajo pripombe ljudi, da je bil njihov aparat ali vozilo v garancijskem roku tudi po večkrat v istem letu zaradi enake napake v popravilu. Stranka v tem primeru zaradi garancijskih pogojev teh popravil res ne plačuje, izdelka pa vseeno ne more uporabljati in upravičeno negotuje nad bližajočim se dnem, ko

bo garancijski rok potekel, popravilo pa bo stranka morala plačati iz svojega žepa. V takem primeru imamo pravico do podaljšanja garancijskega roka za toliko dni, kolikor se je izdelek nahajal v popravilu. Dajalec garancije mora izdelek, ki ni popravljen v 45 dneh, na zahtevo kupca zamenjati z novim. Več popravil, ki si sledijo eno za drugim s presledkom nekaj dni, se lahko sešteje, če gre za popraviljanje iste napake.

Servisa torej ne bomo zapustili, dokler ne bodo napake popolnoma odpravljene. Servisna organizacija združenega dela nam mora ob vračanju izdelka iz popravila vrniti tudi vse rezervne dele, ki jih je pri popravilu zamenjala in ki smo jih plačali. Tako preprečimo možnost, da bi iste nadomestne dele servis zaračunal nekemu drugemu, čeprav jih v resnici ne bi zamenjal z novimi.

Tržni inšpektorji (mimogrede – pokličete jih lahko po telefonu številka: 322-061) ugotavljajo: zaradi nepoznavanja zakonskih določil kupci takoj po nakupu novi proizvod, ki ne deluje brezhibno, in ga v trgovini niso mogli preizkusiti, po nepotrebnem takoj zaupajo servisu v popravilo. Če izdelek že takoj po nakupu ne deluje, v trgovini pa ga nismo mogli preizkusiti, imamo pravico zahtevati od prodajalca nov izdelek ali vračilo plačanega zneska ali brezplačno popravilo. Izberite teh možnosti je prepuščena kupcu. Enake pravice ima, če je ugotovil, da je kupil izdelek s skrito napako, ki je ob nakupu ni mogel videti.

Prihodnjic se bomo na servis odpravili bolj »oboroženi« s svojimi pravicami, pa bo manj slabe volje.

V. P.